

Svenska Bankföreningen

REMISSYTTRANDE

2006-08-09

Justitiedepartementet
Enheten för fastighetsrätt och associa-
tionsrätt
103 33 STOCKHOLM

Några aktiebolagsrättsliga frågor

Ju2006/2936/L1

Svenska Bankföreningen begränsar sig i detta yttrande till att kommentera promemorians förslag om reglering av vinstandels- och kapitalandelslån samt fusion genom absorption.

Sammanfattning

Bankföreningen anser att ytterligare ändringar behöver göras i regleringen av vinstandelslån för att en återgång ska ske till rättsläget enligt 1975 års aktiebolagslag. Kapitalandelslån bör enligt föreningens mening regleras på samma sätt som vinstandelslån. Föreningen förordar nya överväganden om hur minoritetsägare kan skyddas vid fusion genom absorption.

Vinstandels- och kapitalandelslån

Inledning

Föreningen välkomnar i princip uttalandena i promemorian om att räckvidden av bestämmelsen om vinstandelslån bör återgå till vad som gällde enligt 1975 års aktiebolagslag. Bankföreningen måste dock konstatera att förslaget till ny lydelse av 11 kap. 11 § aktiebolagslagen inte har fått en sådan utformning att den uttalade ambitionen om en återgång till rättsläget enligt 1975 års lag uppnås. Ordalydelsen i paragrafen innebär alltså att lån som tidigare kunde tas upp utan beslut av bolagsstämman nu måste beslutas där. Föreningen anser det därför nödvändigt att ytterligare justeringar i texten görs för att åstadkomma en återgång till rättsläget enligt 1975 års lag. Efter diskussioner bland föreningens medlemmar under våren 2006 har det vidare konstaterats att vissa justeringar även i förhållande till 1975 års lydelse är önskvärda samt att kapitalandelslån därvid bör regleras på samma sätt som vinstandelslån.

Vinstandelslån

Bestämmelsen om att bolagsstämman ska medverka vid beslut om vinstandelslån motiveras av intresset att skydda aktieägarnas rätt till bolagets vinst. Den situation som det finns anledning för lagstiftaren att reglera är när räntan på ett lån ökar till följd av att utdelningen höjs eller bolagets resultat förbättras. Enligt paragrafens ordalydelse (rekvisitet "beroende av") omfattas emellertid också de motsatta situationerna, dvs. när räntan minskar i takt med förbättrat resultat eller räntan ökar i takt med försämrat resultat. Enligt föreningens uppfattning finns det inte anledning att föreskriva att upptagande av sådana lån ska behandlas av bolagsstämman eftersom skyddsintresse här saknas. I paragrafen bör därför införas ett "ökningsrekvisit".

I förhållande till 1975 års lag har den ändringen gjorts att det nu talas om "räntan" i stället för "ränta, vars storlek" är beroende av etc. Denna ändring kan tolkas så att numera även sådana lån omfattas som medger förskjutningar av tidpunkten för betalning av räntan. Lån med denna typ av villkor är vanligt förekommande och tillämpningen av dessa villkor aktualiseras främst när en kredittagare har tillfälliga betalningssvårigheter eller i samband med rekonstruktion och där kreditgivaren därför medger en senareläggning av räntebetalningen. Typiskt sett innebär tillämpningen av dessa villkor att kredittagaren får vissa lättnader och villkoren utgör därmed inte något "hot" mot aktieägarnas rätt till andel i vinsten.

En annan typ av lån som genom den nyss nämnda ändringen kommit att omfattas av bestämmelsen är bankernas upptagande av s.k. primärt och supplementärt kapital. Villkoren för dessa är föreskrivna av Finansinspektionen i dess föreskrifter och allmänna råd om kapitaltäckning och stora exponeringar (FFFS 2003:10). I 2 kap. 12 § anges t.ex. i fråga om primärkapitaltillskott att "räntebetalning avseende primärkapitaltillskott får endast ske om det finns utdelningsbara medel tillgängliga i instituten." Detta och bestämmelsens utformning i övrigt (bl.a. det något oklara men långtgående rekvisitet "bolagets finansiella ställning") har föranlett storbankerna att under vårens bolagsstämmor ta upp ett särskilt ärende med begäran om att stämman ska bemyndiga styrelsen att ta upp lån som omfattas av 11 kap. 11 § aktiebolagslagen. Bankerna har därmed förorsakats extra administrativ hantering av något som varit ett normalt inslag i bankverksamheten under en lång följd av år. Ägare och styrelser har uttryckt sin förvåning över denna förändring eftersom det i dessa fall endast är fråga om att följa de villkor som redan har fastställts av Finansinspektionen. Bankföreningen anser därför - och mot bakgrund av att skyddsintresse avseende dessa lån saknas - att lån med de beskrivna villkoren inte ska behöva behandlas på bolagsstämman. Föreningen förordar en återgång till användningen av begreppet räntans storlek.

I promemorian uttalas (s. 49) att det inte bör införas några nya restriktioner i fråga om finansieringsformer utan starka skäl för det. Den nya lydelsen av paragrafen syftar inte heller till att begränsa några finansieringsformer. Men enligt Bankföreningens uppfattning kan införandet av begreppet "resultat" i stället för "vinst" tolkas så att vissa finansieringsformer ändå kommer att omfattas, såsom lån med s.k. margin ratchets, som är lån där räntan ofta är kopplad till ett resultatmått [numera ofta EBITDA (Earnings Before Interest Taxes Depreciation and Amortization)] i relation till någon faktor, t.ex. företagets skuldsättning. Förändringen i resultatmått av denna typ kan således vara följden av förändringar i en rad olika poster i resultat- eller balansräkningen, varav vinsten endast är en. Det torde, som tidigare påpekats, inte ha varit lagstiftarens avsikt att träffa lån kopplade till olika resultatmått, utan endast som sägs i författningskommentaren (s. 64) lån direkt kopplade till enbart vinsten eller förlusten. Eftersom någon motivering till varför rekvisitet "vinst" bytts ut mot "resultat" inte lämnats och bestämmelsens skyddssyfte inte motiverar denna förändring föreslår Bankföreningen en återgång till rekvisitet "vinst".

Kapitalandelslån

Genom den nya aktiebolagslagen upphävdes det tidigare förbudet mot kapitalandelslån. Sådana kan numera tas upp efter beslut av – eller bemyndigande till styrelsen från – bolagsstämman. Bankföreningen välkomnar att förbudet mot kapitalandelslån avskaffats, men anser att kravet på beslut av bolagsstämman bör begränsas på samma sätt som beträffande vinstandelslån. Syftet med bestämmelsen i aktiebolagslagen 11 kap. 11 § är som konstaterats att skydda aktieägarnas rätt till bolagets vinst. Det är därför tillräckligt att begränsa kravet på beslut av bolagsstämman till fall där återbetalningsbeloppet ökar som en följd av ökad utdelning till aktieägarna eller en ökning i bolagets vinst. Det torde inte vara nödvändigt eller motiverat utifrån bestämmelsens skyddssyfte att dessutom reglera lån där återbetalningsbeloppet knyts till kursutvecklingen på bolagets aktier eller bolagets finansiella ställning.

Bankföreningen vill allmänt sett understryka att vid regleringen av företagens finansieringsmöjligheter måste också stor vikt läggas vid att de svenska företagen agerar på en internationell kapitalmarknad, där kapitalandelslån är en fullt accepterad låneform. Internationella kapitalmarknadsemissioner förutsätter ofta en snabb genomförandeprocess för att säkerställa så förmånliga villkor för emittenten som möjligt. Krav på stämmans medverkan leder till tidsutdräkt och osäkerhet som kan innebära att lånevillkoren försämras, dvs. får negativa effekter för aktieägarnas intressen. Kapitalmarknaden är under en fortgående och snabb förändring med bl.a. tillkomsten av nya finansiella instrument. Det är därför av central betydelse att regleringen medger en hög grad av flexibilitet och ger möjlighet för de svenska företagen att utnyttja de nya finansieringsformer som skapas utan att tyngas av en omständlig beslutsprocess. Dessa

skäl gör sig också gällande när det gäller regleringen av vinstandelslån och är ett bakomliggande motiv till de förändringar som Bankföreningen i det föregående har förordat.

Bankföreningen vill också framhålla att promemorians förslag enligt föreningens bedömning är mer restriktivt än regleringen av denna typ av lån i våra nordiska grannländer. Enligt föreningens uppfattning är det angeläget med så stor nordisk rättslikhet som möjligt, eftersom de finansiella företagen i ökande utsträckning är verksamma i alla de nordiska länderna. Föreningens förslag till ändrad utformning av bestämmelsen innebär en närmare överensstämmelse med regleringen i de andra nordiska länderna.

Förslag till bestämmelse om vinstandelslån och kapitalandelslån

Mot bakgrund av vad som anförts föreslår Bankföreningen att 11 kap. 11 § aktiebolagslagen erhåller följande lydelse:

Ett beslut om att bolaget skall ta upp ett lån för vilket villkoren är sådana att räntans storlek, eller det belopp med vilket återbetalning skall ske, ökar som en följd av ökad utdelning till aktieägarna eller av en ökning i bolagets vinst, skall fattas av bolagsstämman eller, efter bolagsstämmans bemyndigande, av styrelsen.

Ett bemyndigande enligt första stycket får inte sträcka sig längre än till nästa årsstämma.

Fusion genom absorption

Promemorians förslag innebär att för giltigt beslut om fusion med absorption krävs, om fusionsvederlaget helt eller delvis utgörs av kontanter, att beslutet i det överlåtande bolaget har biträtts av aktieägare som företräder minst nio tiondelar av samtliga aktier i bolaget.

Bankföreningen instämmer i promemorians bedömning att det inte är rimligt att fusionsförfarandet används för att kringgå de regler till minoritetsaktieägares skydd som uppställs i regelverket om tvångsinlösen av minoritetsaktier. Strävan att motverka missbruk måste emellertid vägas mot intresset av att inte lägga onödiga hinder i vägen för seriös affärsverksamhet, som måste kunna omfatta fusioner och omstruktureringar. Ett krav på en majoritet av nio tiondelar av samtliga aktier i bolaget är extremt strängt och kan befaras leda till att det blir ytterst svårt att genomföra fusioner. Det stränga majoritetskravet motverkar således fusionsinstitutets grundläggande syfte att vara ett ändamålsenligt och i vissa fall nödvändigt instrument för att åstadkomma samgåenden mellan bolag. Bankföreningen avstyrker därför kravet på nio tiondelars majoritet och förordar att andra alternativ övervägs. En möjlighet skulle kunna vara den

som Lagrådet pekade på nämligen att ägare av aktier i det överlåtandet bolaget har rätt att påkalla tillämpning av tvångsinlösenreglerna.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

Ulla Lundquist

Tomas Tetzell